

Informator o egzaminie eksternistycznym

od 2007 roku

PODSTAWY PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Liceum ogólnokształcące

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Krakowie i w Łodzi

SPIS TREŚCI

I. Informacje ogólne	5
II. Wymagania egzaminacyjne	7
III. Opis egzaminu.....	15
IV. Przykładowy arkusz egzaminacyjny.....	17

I. INFORMACJE OGÓLNE

Podstawy prawne

Aktami prawnymi regulującymi przeprowadzanie egzaminów eksternistycznych są:

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (DzU z 2004 r., nr 256, poz. 2572, z późn. zm., w tym Ustawa z dnia 11 kwietnia 2007 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (DzU Nr 80, poz. 542).
2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych (DzU nr 179, poz. 1273).
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 września 2007 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych (DzU nr 184, poz. 1309).

Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych mogą przystąpić osoby, które ukończyły 18 lat i nie są uczniami szkół ani dziennych, ani wieczorowych.

Do egzaminu z zakresu liceum ogólnokształcącego dla dorosłych może przystąpić osoba, która ma świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia ośmioletniej szkoły podstawowej.

Osoba, która chce zdawać egzaminy eksternistyczne i spełnia formalne warunki, powinna **dwie miesiące** przed sesją jesienną lub zimową złożyć w okręgowej komisji egzaminacyjnej właściwej swemu miejscu zamieszkania:

- **wniosek** o dopuszczenie do egzaminów eksternistycznych,
- **świadectwo (indeks)** potwierdzające ukończenie odpowiedniej szkoły lub klasy,
- **oświadczenie**, że nie jest uczniem (słuchaczem) szkoły,
- **kserokopię stron dowodu osobistego** zawierającego datę urodzenia i numer ewidencyjny PESEL.

Wniosek znajduje się na stronach internetowych OKE w formie załącznika do procedur organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych.

W ciągu 7 dni od daty złożenia wniosku dyrektor okręgowej komisji informuje pisemnie zainteresowane osoby o decyzji w sprawie dopuszczenia do egzaminów eksternistycznych.

Miesiąc przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych składa dyrektorowi OKE **deklarację**, w której wskazuje, z jakich przedmiotów chce zdawać egzaminy w danej sesji i przedkłada **dowód wniesienia opłaty** za te egzaminy. Informacji o kosztach egzaminu udziela okręgowa komisja egzaminacyjna.

II. WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

Standardy wymagań egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminu eksternistycznego z podstaw przedsiębiorczości z zakresu liceum ogólnokształcącego dla dorosłych

I. WIADOMOŚCI

Zdający zna fakty, rozumie i stosuje pojęcia, prawidłowości i teorie oraz przedstawia i wyjaśnia zdarzenia, zjawiska i procesy, dotyczące:

- 1) postawy przedsiębiorczości, mocnych i słabych stron własnej osobowości, samoakceptacji, asertywności, kreatywności, odpowiedzialności, motywów aktywności zawodowej i gospodarczej człowieka, rodzajów potrzeb, ograniczoności zasobów i konieczności dokonywania wyboru, kosztu alternatywnego, zdolności do wyznaczania sobie celów i zadań;
- 2) systemów ekonomicznych i transformacji systemowej w Polsce, funkcjonowania rynku i gospodarki rynkowej, zależności między zyskiem a ryzykiem;
- 3) gospodarstwa domowego: dochody i wydatki, znaczenie oszczędności, inwestowanie własnych pieniędzy, decyzje konsumenta na rynku, ochrona praw konsumentów;
- 4) systemu zabezpieczenia emerytalnego, ubezpieczeń zdrowotnych i ubezpieczeń majątkowych;
- 5) funkcjonowania giełdy papierów wartościowych;
- 6) przedsiębiorstwa w gospodarce: różnorodność form organizacyjno-prawnych i ich rola w rozwoju gospodarki, majątek przedsiębiorstwa, koszty i przychody oraz zasady rozliczeń finansowych przedsiębiorstwa, formy pozyskiwania kapitału i jego inwestowania;
- 7) organizacji pracy: zasady pracy zespołowej, komunikacji interpersonalnej i prowadzenia negocjacji, kierowanie i podejmowanie decyzji, z uwzględnieniem zasad etycznych obowiązujących w działalności gospodarczej oraz etyki pracy, rola norm etycznych w funkcjonowaniu rynku („kreatywna księgowość”, korupcja), etyka biznesu;
- 8) planowania procedury podjęcia działalności gospodarczej (biznesplan);
- 9) rynku pracy i bezrobocia oraz metod aktywnego poszukiwania pracy, zasad pisania życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego, instytucji wspomagających aktywne poszukiwanie pracy, nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, podstawowych praw i obowiązków pracownika i pracodawcy, mobbingu w miejscu pracy, sposobów przeciwdziałania mobbingowi;

- 10) obiegu okrężnego w gospodarce, roli państwa w gospodarce rynkowej, podstawowych funkcji ekonomicznych państwa, wzrostu gospodarczego i jego mierników;
- 11) pieniądza i banków: bank centralny, banki komercyjne, bankowe i pozabankowe usługi finansowe, inflacja;
- 12) budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego: funkcje, źródła wpływów, kierunki wydatków;
- 13) współpracy gospodarczej Polski z zagranicą oraz integracji z Unią Europejską, a także procesu globalizacji gospodarki i jego konsekwencji dla Polski.

II. UMIEJĘTNOŚCI

Zdający:

- 1) rozróżnia i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia i terminy z zakresu mikro- i makroekonomii, prawa pracy, prawa podatkowego, prowadzenia działalności gospodarczej, wykorzystuje terminologię ekonomiczną do opisu przyczyn, przebiegu i skutków zdarzeń, zjawisk i procesów występujących w gospodarce rynkowej;
- 2) odczytuje informacje ekonomiczne z różnych źródeł: roczników statystycznych, czasopism, literatury popularnonaukowej i innych;
- 3) analizuje i przetwarza informacje ekonomiczne przedstawione w formie wykresów, schematów, tabel;
- 4) analizuje oraz interpretuje podstawowe wskaźniki mikro- i makroekonomiczne związane z funkcjonowaniem gospodarki rynkowej (np. PKB i jego przyrost, stopę inflacji, stopę bezrobocia, indeksy giełdowe);
- 5) selekcjonuje, porównuje, analizuje, interpretuje informacje zawarte w ofertach banków, funduszy inwestycyjnych i emerytalnych, firm ubezpieczeniowych, pracodawców oraz sprzedawców towarów i usług;
- 6) przedstawia zależności między podmiotem gospodarczym a jego otoczeniem (w skali mikro- lub makro-), korzystając ze źródeł informacji ekonomicznej lub własnej wiedzy;
- 7) formułuje wnioski na podstawie analizy informacji dotyczących zjawisk i procesów występujących w gospodarce;
- 8) przedstawia procedurę ubiegania się o pracę, rozróżnia i sporządza podstawowe dokumenty związane z zatrudnieniem;
- 9) przedstawia procedurę podejmowania działalności gospodarczej przez osobę fizyczną, rozróżnia elementy biznesplanu i opracowuje w uproszczonej formie jego elementy;
- 10) stosuje wiedzę i umiejętności z zakresu ekonomii do rozwiązywania problemów związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego (np. planuje budżet gospodarstwa domowego, oblicza raty kredytu, odsetki z lokaty bankowej, przewiduje opłacalność różnych form inwestowania).

Wymagania egzaminacyjne z podstaw przedsiębiorczości z zakresu liceum ogólnokształcącego dla dorosłych

I. TREŚCI

Lp.	Treści podstawy programowej	Wymagania Zdający:
1.	Postawa przedsiębiorczości, mocne i słabe strony własnej osobowości, samoakceptacja, asertywność, kreatywność, odpowiedzialność, motywacja aktywności zawodowej i gospodarczej człowieka, rodzaje potrzeb, ograniczoność zasobów, konieczność dokonywania wyboru, koszt alternatywny, zdolność do wyznaczania sobie celów i zadań.	<ol style="list-style-type: none"> 1) rozróżnia typy osobowości, 2) wymienia cechy osobowości sprzyjające podejmowaniu działalności gospodarczej, 3) wyjaśnia, dlaczego typ osobowości wpływa na wybór wykonywanego zawodu, 4) przedstawia, na czym polega analiza mocnych i słabych stron własnej osobowości (analiza SWOT), 5) przedstawia klasyfikację potrzeb wg Masłowa, 6) wyjaśnia pojęcie „koszt alternatywny” oraz przedstawia, na czym polega „ograniczoność zasobów” i „konieczność dokonywania wyborów”.
2.	Systemy ekonomiczne i transformacja systemowa w Polsce, funkcjonowanie rynku i gospodarki rynkowej, zależność między zyskiem a ryzykiem.	<ol style="list-style-type: none"> 1) charakteryzuje gospodarkę rynkową i centralnie zarządzaną, 2) przedstawia proces transformacji systemowej w Polsce, 3) wyjaśnia pojęcia np. „rynek”, „popyt”, „podaż”, „krzywa popytu”, „krzywa podaży”, „elastyczność popytu”, „elastyczność podaży”, 4) przedstawia treść prawa popytu oraz prawa podaży, 5) wyjaśnia, w jaki sposób na podstawie zestawienia popytu i podaży wyznaczana jest cena równowagi, 6) charakteryzuje modele rynku: monopol, oligopol, konkurencję monopolistyczną i konkurencję doskonałą, 7) przedstawia zależność między ryzykiem a możliwym do osiągnięcia zyskiem.
3.	Gospodarstwo domowe: dochody i wydatki, znaczenie oszczędności, inwestowanie własnych pieniędzy, decyzje konsumenta na rynku, ochrona praw konsumentów.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia celowość sporządzania budżetu domowego, 2) przedstawia strukturę budżetu domowego 3) przedstawia treść prawa Engla, 4) przedstawia, w jaki sposób można zrównoważyć budżet domowy, 5) przedstawia wpływ struktury budżetu domowego na zdolność kredytową, 6) wymienia sposoby lokowania i inwestowania własnych pieniędzy,

		<ul style="list-style-type: none"> 7) wyjaśnia wpływ reklamy na decyzje konsumenta na rynku, 8) przedstawia przykłady strategii manipulacyjnych stosowanych przez sprzedawców wobec klientów na rynku, 9) przedstawia znaczenie asertywności i umiejętności prowadzenia negocjacji dla konsumenta, podejmującego decyzję na rynku, 10) przedstawia prawa konsumenta, 11) wymienia instytucje mające na celu ochronę praw konsumentów, 12) wyjaśnia pojęcia: „dochodowość”, „płynność” i „bezpieczeństwo” inwestycji, 13) przedstawia, w jaki sposób liczona jest wysokość odsetek z lokaty bankowej i rata kredytu, 14) przedstawia, w jaki sposób liczona jest stopa zysku z inwestycji.
4.	System zabezpieczenia emerytalnego, ubezpieczenia zdrowotne i ubezpieczenia majątkowe.	<ul style="list-style-type: none"> 1) wymienia i charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń, 2) uzasadnia konieczność korzystania z ubezpieczeń, 3) przedstawia, w jaki sposób liczona jest składka ubezpieczeniowa, 4) wyjaśnia przyczyny reformy systemu emerytalnego, 5) przedstawia, na czym polega pierwszy, drugi i trzeci filar systemu emerytalnego w Polsce, 6) uzasadnia celowość posiadania trzeciego filara emerytalnego.
5.	Funkcjonowanie giełdy papierów wartościowych.	<ul style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia pojęcia np. „rynek pierwotny”, „rynek wtórny” „akcja”, „obligacja”, „hossa”, „bessa”, 2) wymienia i charakteryzuje podstawowe rodzaje papierów wartościowych, 3) wymienia i charakteryzuje podstawowe indeksy Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, 4) wyjaśnia, dlaczego wartość akcji na giełdzie ulega zmianie, 5) wyjaśnia, na czym polega „analiza techniczna” i „analiza fundamentalna”, 6) przedstawia ryzyko związane z inwestycjami na giełdzie papierów wartościowych.

6.	Przedsiębiorstwo w gospodarce: różnorodność form organizacyjno-prawnych i ich rola w rozwoju gospodarki, majątek przedsiębiorstwa, koszty i przychody oraz zasady rozliczeń finansowych przedsiębiorstwa, formy pozyskiwania kapitału i jego inwestowania.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia kryteria grupowania przedsiębiorstw na małe, średnie i duże, 2) przedstawia zalety oraz wady małych, średnich i dużych przedsiębiorstw, 3) wymienia formy organizacyjno-prawne prowadzenia działalności gospodarczej, 4) klasyfikuje i charakteryzuje spółki, 5) wyjaśnia pojęcia „bilans”, „aktywa”, „pasywa”, 6) potrafi przyporządkować składniki majątku przedsiębiorstwa do aktywów i pasywów, 7) wyjaśnia pojęcia „koszty stałe”, „koszty zmienne”, „koszty całkowite”, „koszty krańcowe”, 8) przedstawia, w jaki sposób obliczany jest zysk w przedsiębiorstwie, 9) przedstawia podstawowe zasady rozliczeń finansowych w przedsiębiorstwie, 10) wymienia formy pozyskiwania oraz inwestowania kapitału przez przedsiębiorstwo.
7.	Organizacja pracy: zasady pracy zespołowej, komunikacji interpersonalnej i prowadzenia negocjacji, kierowanie i podejmowanie decyzji, z uwzględnieniem zasad etycznych obowiązujących w działalności gospodarczej oraz etyki pracy, rola norm etycznych w funkcjonowaniu rynku („kreatywna księgowość”, korupcja), etyka biznesu.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia zalety i wady pracy indywidualnej i grupowej oraz indywidualnego i grupowego podejmowania decyzji, 2) przedstawia zasady organizacji pracy w zespole, 3) przedstawia zalety i wady autokratycznego, demokratycznego i liberalnego stylu zarządzania, 4) przedstawia podstawowe zasady skutecznej komunikacji interpersonalnej, 5) przedstawia podstawowe zasady prowadzenia negocjacji, 6) przedstawia sposoby rozwiązywania konfliktów, 7) przedstawia i ocenia sposoby motywowania pracowników przez pracodawców, 8) odróżnia etyczne i nieetyczne zachowania w przedsiębiorstwie, 9) przedstawia zasady savoir-vivre’u w biznesie.
8.	Planowanie procedury podjęcia działalności gospodarczej (biznesplan).	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia, w jakim celu sporządzany jest biznesplan, 2) przedstawia strukturę biznesplanu, 3) przedstawia procedurę podejmowania działalności gospodarczej, 4) przedstawia działania marketingowe stosowane przez przedsiębiorców.

9.	Rynek pracy i bezrobocie oraz metody aktywnego poszukiwania pracy, zasady pisania życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego, instytucje wspomagające aktywne poszukiwanie pracy, nawiązywanie i rozwiązywanie stosunku pracy, podstawowe prawa i obowiązki pracownika i pracodawcy, mobbing w miejscu pracy, sposoby przeciwdziałania mobbingowi.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wymienia rodzaje bezrobocia wyróżniane ze względu na przyczynę, 2) wyjaśnia, na czym polega aktywne poszukiwanie pracy, 3) przedstawia zasady pisania życiorysu zawodowego i listu motywacyjnego oraz zachowania się podczas rozmowy kwalifikacyjnej, 4) wymienia instytucje wspomagające aktywne poszukiwanie pracy, 5) przedstawia zasady nawiązywania i rozwiązywania umowy o pracę oraz podstawowe prawa i obowiązki pracownika, zawarte w „Kodeksie pracy”, 6) wyjaśnia, na czym polega mobbing i przedstawia, w jaki sposób można mu przeciwdziałać.
10.	Obieg okrężny w gospodarce, rola państwa w gospodarce rynkowej, podstawowe funkcje ekonomiczne państwa, wzrost gospodarczy i jego mierniki.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia obieg okrężny w gospodarce, 2) przedstawia rolę państwa w gospodarce rynkowej, 3) przedstawia poglądy etatystów i liberałów na zakres interwencjonizmu państwowego, 4) charakteryzuje gospodarkę wolnorynkową oraz gospodarkę z dużym zakresem interwencjonizmu państwowego, 5) wymienia i charakteryzuje podstawowe wskaźniki, służące do oceny stanu gospodarki, 6) przedstawia klasyczny i współczesny cykl koniunkturalny oraz charakteryzuje ich fazy.
11.	Pieniądz i banki: bank centralny, banki komercyjne, bankowe i pozabankowe usługi finansowe, inflacja.	<ol style="list-style-type: none"> 1) wyjaśnia, na czym polega wymiana barterowa, 2) wymienia funkcje pieniądza w gospodarce, 3) przedstawia funkcje banku centralnego i banków komercyjnych, 4) przedstawia i wyjaśnia pojęcie „inflacja” i przedstawia sposób liczenia stopy inflacji, 5) wyjaśnia, jakie działania wpływają na stopę inflacji, 6) przedstawia zagrożenia wynikające ze zbyt wysokiej stopy inflacji, 7) przedstawia wpływ polityki monetarnej państwa na podmiot gospodarczy.

12.	Budżet państwa, budżety jednostek samorządu terytorialnego: funkcje, źródła wpływów, kierunki wydatków.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia strukturę dochodów i wydatków budżetu państwa, 2) wymienia rodzaje podatków pośrednich i bezpośrednich, 3) przedstawia wpływ polityki fiskalnej państwa na podmiot gospodarczy, 4) przedstawia zagrożenia wynikające z zadłużenia państwa na skutek deficytu budżetowego, 5) wyjaśnia, za pomocą jakich działań można ograniczać deficyt budżetowy, 6) przedstawia zasady konstruowania budżetu jednostek samorządu terytorialnego.
13.	Współpraca gospodarcza Polski z zagranicą oraz integracja z Unią Europejską, a także proces globalizacji gospodarki i jego konsekwencje dla Polski.	<ol style="list-style-type: none"> 1) przedstawia korzyści wynikające z wymiany handlowej z zagranicą, 2) przedstawia korzyści wynikające z integracji Polski z Unią Europejską, 3) przedstawia możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych, 4) przedstawia korzyści wynikające z wprowadzenia wspólnej waluty euro, 5) przedstawia zasięg „strefy euro” i wymienia waluty państw w Europie, leżących poza „strefą euro”, 6) wyjaśnia pojęcie „globalizacja”, 7) przedstawia konsekwencje dla Polski globalizacji gospodarki.

II. Umiejętności

Zdający potrafi:

- 1) stosować terminologię ekonomiczną do opisu przyczyn, przebiegu i skutków zdarzeń, zjawisk i procesów występujących w gospodarce rynkowej
- 2) porównywać i oceniać predyspozycje zawodowe oraz możliwości podejmowania działalności gospodarczej przez różne osoby
- 3) rysować krzywą popytu i krzywą podaży, wyznaczać cenę równowagi, obliczać nadwyżkę popytu i nadwyżkę podaży
- 4) sporządzać budżet gospodarstwa domowego i na jego podstawie oceniać zdolność kredytową
- 5) porównywać i oceniać ofertę sprzedaży towarów i usług
- 6) oceniać dochodowość, płynność i bezpieczeństwo planowanej inwestycji
- 7) porównywać i oceniać ofertę banków, funduszy inwestycyjnych, firm ubezpieczeniowych, otwartych funduszy emerytalnych i biur maklerskich
- 8) obliczać wartość odsetek z lokaty bankowej i wysokość raty kredytu
- 9) obliczać stopę zysku z inwestycji (np. w akcje i fundusze inwestycyjne)

- 10) odczytywać informacje ekonomiczne zapisane w różnej postaci (np. tabeli z wynikami sesji giełdy papierów wartościowych, wykresu indeksów giełdowych)
- 11) formułować wnioski na podstawie informacji ekonomicznych (np. zmian indeksów giełdowych i kursu akcji)
- 12) obliczać koszty i wynik finansowy przedsiębiorstwa na prostych przykładach
- 13) planować procedurę podejmowania działalności gospodarczej
- 14) sporządzać uproszczony biznesplan i oceniać możliwości jego realizacji
- 15) planować działania mające na celu podjęcie pracy
- 16) sporządzać życiorys zawodowy i list motywacyjny oraz przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej
- 17) odczytywać oraz interpretować informacje zawarte w wybranych fragmentach *Kodeksu pracy*
- 18) opisywać procesy zachodzące w gospodarce oraz oceniać jej stan na podstawie wskaźników makroekonomicznych
- 19) wypełniać zeznanie podatkowe i obliczać wysokość podatku
- 20) przeliczać wartość walut (np. PLN na euro)
- 21) przedstawiać zależności między procesami makroekonomicznymi a podmiotem gospodarczym (np. wpływ wielkości stopy inflacji rocznej na zmianę struktury budżetu domowego, wpływ zmiany kursu walut na opłacalność eksportu oraz na wysokość raty kredytu w obcej walucie)
- 22) oceniać następstwa integracji Polski z Unią Europejską oraz globalizacji gospodarki.

III. OPIS EGZAMINU

Egzamin eksternistyczny z podstaw przedsiębiorczości jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości oraz umiejętności określone w *Standardach wymagań egzaminacyjnych do egzaminu eksternistycznego z podstaw przedsiębiorczości z zakresu liceum ogólnokształcącego dla dorosłych* i polega na rozwiązaniu zadań egzaminacyjnych zawartych w arkuszu egzaminacyjnym.

Zadania zawarte w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzają:

- znajomość wiedzy w zakresie *mikro- i makroekonomii, rynku pracy, prowadzenia działalności gospodarczej*; znajomość terminologii i faktografii
- umiejętność korzystania z różnorodnych źródeł informacji ekonomicznych
- umiejętność posługiwania się terminologią i faktografią do opisu i wyjaśniania wydarzeń oraz zjawisk w gospodarce
- umiejętność dokonywania syntezy swojej wiedzy, a więc przedstawiania i oceniania wydarzeń i procesów ekonomicznych
- umiejętność praktycznego stosowania wiedzy podczas podejmowania decyzji na rynku towarów i usług, rynku finansowym, rynku pracy oraz podczas podejmowania działalności gospodarczej.

Opis egzaminu z podstaw przedsiębiorczości

Egzamin trwa 120 minut. Zdający otrzymuje arkusz egzaminacyjny, zawierający różnego rodzaju zadania zamknięte (wielokrotnego wyboru, na dobieranie, typu „prawda-fałsz”) i zadania otwarte (krótkiej odpowiedzi i z luką). Część zadań zawierać będzie różnorodne źródła informacji (np. teksty źródłowe, tabele, wykresy, schematy, ilustracje, fotografie). Zdający podczas egzaminu może posiadać ołówek i gumkę (wyłącznie do rysunków), linijkę i prosty kalkulator.

Zasady oceniania arkusza egzaminacyjnego

- 1) Rozwiązania poszczególnych zadań oceniane są na podstawie szczegółowych kryteriów oceniania jednolitych w całym kraju.
- 2) Za prawidłowe rozwiązanie zadań w arkuszu zdający może otrzymać maksymalnie 50 pkt.
- 3) Obok każdego zadania podana jest maksymalna liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.
- 4) Ocenianiu podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą polecenia. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres polecenia nie podlegają ocenianiu.

- 5) W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, przykładów, itp.) niż to wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.
- 6) W zadaniach krótkiej odpowiedzi za podanie informacji (również dodatkowych, które nie wynikają z polecenia w zadaniu), zaprzeczających logice udzielonej prawidłowej odpowiedzi nie przyznaje się punktów.
- 7) Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
- 8) W zadaniach wymagających obliczeń sprawdzany jest nie tylko wynik, ale również wszystkie obliczenia, jeśli w poleceniu zawarto konieczność ich zapisania.
- 9) Prace egzaminacyjne oceniane będą w skali punktowej. Uzyskany przez zdającego wynik wyrażony w punktach przeliczany będzie na stopień szkolny według zasady opisanej w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 roku w sprawie egzaminów eksternistycznych*, §26. pkt 7.

**Przeliczenia liczby punktów uzyskanych na egzaminie
na stopień szkolny**

Progi punktowe	Nazwa stopnia
47–50 pkt	celujący (6)
39–46 pkt	bardzo dobry (5)
31–38 pkt	dobry (4)
23–30 pkt	dostateczny (3)
15–22 pkt	dopuszczający (2)
0–14 pkt	niedostateczny (1)

- 10) Zdający zdał egzamin eksternistyczny z podstaw przedsiębiorczości, jeśli uzyskał z tego egzaminu ocenę wyższą od niedostatecznej.
- 11) Wynik egzaminu wyrażony w skali stopni szkolnych odnotowany będzie na świadectwie.
- 12) Wynik egzaminu ustalony przez okręgową komisję egzaminacyjną jest ostateczny.

IV. PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

**EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY
Z PODSTAW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE**

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1 –30). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Możesz korzystać z ołówka i gumki (wyłącznie do rysunków), linijki oraz kalkulatora.
7. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **50 punktów**

**Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (2 pkt)

Tabela przedstawia wybrane cechy różnych typów osobowości: choleryka, flegmatyka, melancholika i sangwinika.

			Sangwinik
Bierność	Apatia	Drażliwość	Towarzystwość
Ostrożność	Lęk	Niepokój	Otwartość
Powaga	Refleksyjność	Wybuchowość	Wrażliwość
Pojednawczość	Pesymizm	Zmienność	Niefrasobliwość
Wysoka kontrola	Powściągliwość	Impulsywność	Żywość
Zrównoważenie	Nietowarzystwość	Optymizm	Bez troska
Łagodność	Spokój	Aktywność	Przywódczość

a) Wpisz do tabeli nazwy właściwych typów osobowości, przyporządkowując je podanym cechom.

b) Charakteryzująca sangwiników umiejętność nawiązywania kontaktów interpersonalnych jest przydatna dla przedsiębiorcy. Uzasadnij to stwierdzenie, podając dwa argumenty.

1. ....
 .....
 .....
 .....
2. ....
 .....
 .....
 .....

Zadanie 2. (1 pkt)

Uzupełnij tekst nazwami typów zachowań. Typy zachowań wybierz spośród podanych poniżej.

Zachowania: agresywne, asertywne, uległe

Zachowanie ..... jest charakterystyczne dla osób, które są nieśmiałe i lękliwe, nie bronią swojego zdania nawet wtedy, gdy wiedzą, że mają rację. W sytuacji niekorzystnej dla siebie nie potrafią powiedzieć „nie” i najczęściej zgadzają się na zaproponowane przez innych rozwiązania.

Zachowanie ..... właściwe jest osobom otwartym, potrafiącym wyrazić swoje uczucia oraz powiedzieć „nie”, jednak w taki sposób, by nie urazić innych.

Zadanie 3. (2 pkt)

Wskaż, które zdania są prawdziwe (P), a które fałszywe (F), zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

	P	F
W gospodarce centralnie planowanej najważniejszą rolę odgrywa rynek i mechanizmy nim sterujące.		
Interwencjonizm państwowy to całokształt działań mających na celu aktywny wpływ państwa na gospodarkę.		
Plan Balcerowicza miał na celu zahamowanie hiperinflacji i nacjonalizację przemysłu.		

Zadanie 4. (2 pkt)

Przyporządkuj do definicji zapisanych w tabeli właściwe pojęcia (A-E).

- A. podaż   B. prawo popytu   C. popyt   D. prawo podaży
E. elastyczność cenowa popytu

Ilość dóbr i usług, jaką kupujący są w stanie nabyć po określonej cenie i w określonym czasie.	
Zasada mówiąca, że jeżeli cena danego produktu rośnie, to spada jego sprzedaż lub odwrotnie – jeżeli cena danego produktu spada, to rośnie jego sprzedaż.	
Zasada mówiąca, że jeżeli cena danego produktu rośnie, to producenci oferują większą ilość tego produktu na rynku lub odwrotnie – jeżeli cena danego produktu spada, to producenci oferują mniejszą ilość tego produktu na rynku.	
Względna zmiana popytu wywołana zmianą ceny.	

Zadanie 5. (2 pkt)

Tabela przedstawia przykładowe zestawienie popytu i podaży na kanapki w bufecie.

Wielkość popytu (szt.)	Cena (w zł)	Wielkość podaży (szt.)
65	1,50	25
60	1,75	30
55	2,00	35
50	2,25	40
45	2,50	45
40	2,75	50
35	3,00	55
30	3,25	60
25	3,50	65

a) Podaj, ile wynosi cena równowagi .....

b) Oblicz nadwyżkę popytu przy cenie 1,50 złotych.

Miejsce na obliczenia

Nadwyżka popytu wynosi ..... sztuk.

Zadanie 6. (1 pkt)

Wybierz poprawne zakończenie zdania i zaznacz prawidłową odpowiedź.

Wielu sprzedających, oferujących niemal identyczny produkt, wielu kupujących, którzy znają ceny proponowane przez sprzedawców oraz brak barier wejścia i wyjścia z rynku to cechy rynku

- A. monopolu.
- B. oligopolu.
- C. konkurencji monopolistycznej.
- D. konkurencji doskonałej.

Zadanie 7. (1 pkt)

Wskaż, które z niżej wymienionych wydatków mają charakter konsumpcyjny, a które inwestycyjny, zaznaczając znakiem X odpowiednie rubryki w tabeli.

	Wydatki konsumpcyjne	Wydatki inwestycyjne
Wydatki na edukację (zakup podręczników, kurs języka obcego)		
Zakup nowego telewizora		
Kupno obligacji		
Zakup wycieczki zagranicznej		

Zadanie 8. (1 pkt)

Tabela przedstawia budżet państwa Kowalskich we wrześniu 2007 roku.

Dochody		Wydatki	
Źródła dochodu	Kwota w zł	Przeznaczenie	Kwota w zł
1. Płace państwa Kowalskich	2990	1. Żywność	990
2. Odsetki z oszczędności	10	2. Odzież i obuwie	210
		3. Utrzymanie mieszkania	810
		4. Transport i łączność	270
		5. Oświata i kultura	120
		6. Sport i wypoczynek	60
		7. Ochrona zdrowia	200
		8. Wpłata na konto oszczędnościowe	210
		9. Inne	130
Razem	3000	Razem	3000

Wybierz prawidłowe zakończenie zdania i zaznacz prawidłową odpowiedź.

Państwo Kowalscy posiadają zdolność kredytową, wystarczającą do zaciągnięcia kredytu

- A. na zakup mieszkania (miesięczna rata kapitałowo-odsetkowa 2000 zł).
- B. na zakup działki rekreacyjnej (miesięczna rata kapitałowo-odsetkowa 1000 zł).
- C. na zakup samochodu (miesięczna rata kapitałowo-odsetkowa 750 zł).
- D. na zakup komputera (miesięczna rata kapitałowo-odsetkowa 200 zł).

Zadanie 9. (2 pkt)

Oblicz wartość odsetek, które otrzyma właściciel rocznej lokaty, gdy wpłaci do banku 6000 złotych przy stałym oprocentowaniu rocznym 2,1%.

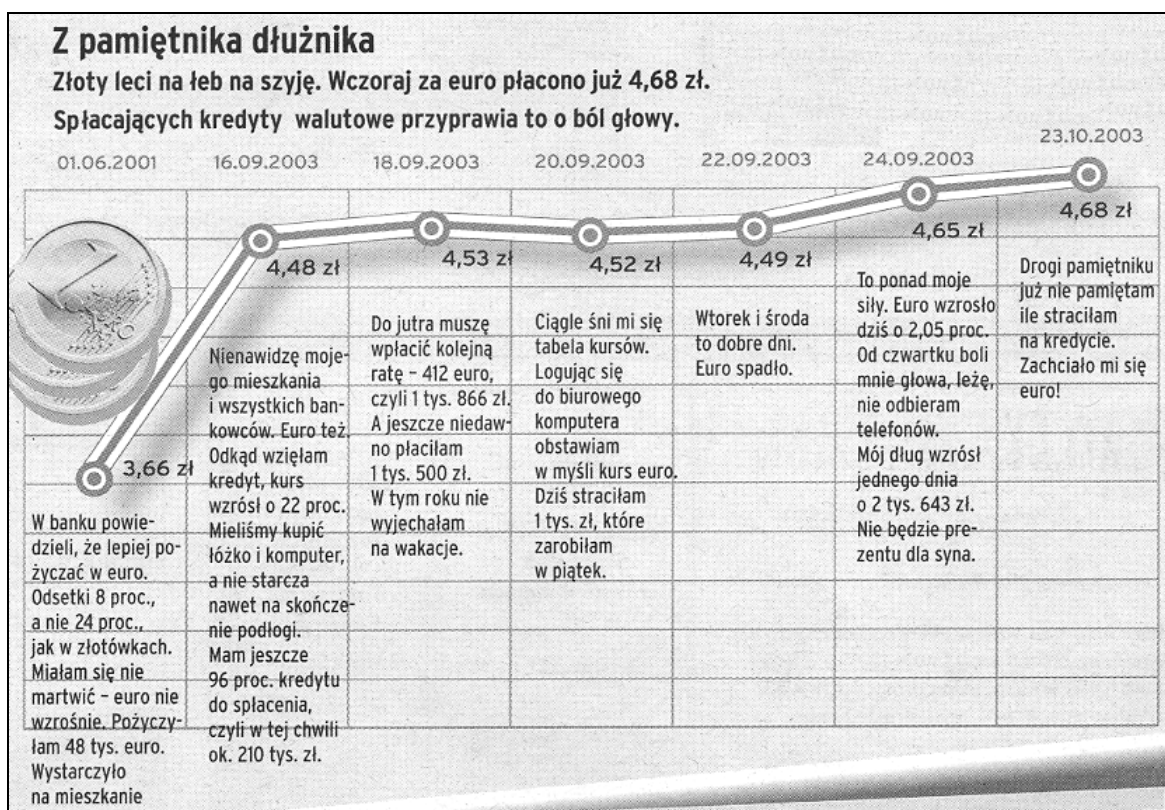
Przyjmij, że odsetki są naliczane po zakończeniu okresu lokaty. Uwzględnij podatek od zysków kapitałowych w wysokości 19% („podatek Belki”). Zapisz wykonywane obliczenia.

Miejsce na obliczenia

Właściciel lokaty otrzyma odsetki w wysokości ..... złotych.

Zadanie 10. (2 pkt)

Wykres przedstawia wartość 1 euro w złotych w okresie od 1.06.2001 r. do 23.10.2003 r.

Źródło: Metro 24.10.2003 r.

a) Oblicz, o ile procent wzrosła wartość 1 euro w okresie od 1.06.2001 r. do 23.10.2003 r. Miejsce na obliczenia

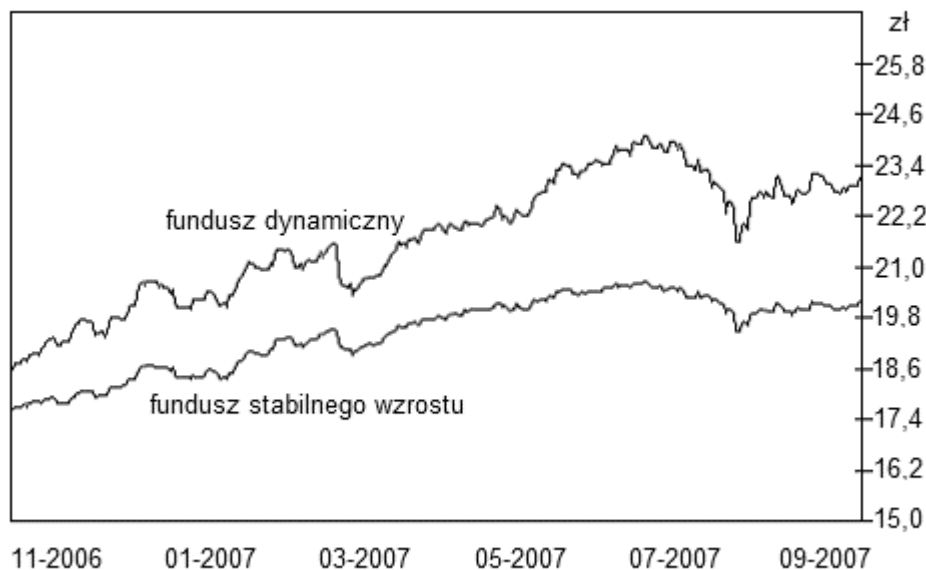
Wartość 1 euro wzrosła o ..... %

b) Przedstaw ekonomiczne następstwo wzrostu kursu euro dla osób, które posiadały kredyty w tej walucie.

.....
.....

Zadanie 11. (4 pkt)

Wykres przedstawia wartość jednostek dwóch funduszy inwestycyjnych w okresie od 1 listopada 2006 roku do 30 września 2007 roku.

- a) Oblicz stopę zysku inwestora, który zakupił jednostki udziału w funduszu dynamicznym po cenie z dnia 1 listopada 2006 roku (18,70 zł) i sprzedał je po cenie z dnia 30 września 2007 roku (23,20 zł). Przyjmij, że jednostki zostały zakupione bez opłaty dystrybucyjnej. Uwzględnij podatek od zysków kapitałowych wynoszący 19% („podatek Belki”).

Miejsce na obliczenia

Stopa zysku wyniosła ..... %

- b) Który fundusz charakteryzował się większą zmiennością notowań w okresie od 1 listopada 2006 roku do 30 września 2007 roku?

.....

- c) Sformułuj wniosek dotyczący bezpieczeństwa inwestycji w fundusze dynamiczne oraz fundusze stabilnego wzrostu.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 12. (1 pkt)

W tabeli podano wybrane definicje z zakresu podstaw ekonomii. Dobierz do definicji właściwe pojęcia (A-D), wpisując w tabeli odpowiednie litery.

A. obligacja   B. akcja   C. koncesja   D. hossa

Papier wartościowy potwierdzający współwłasność w spółce akcyjnej.	
Długotrwały wzrost kursu papierów wartościowych lub cen towarów notowanych na giełdzie.	
Papier wartościowy, emitowany przez państwo lub przedsiębiorstwa, będący dowodem udzielenia pożyczki przez nabywcę papieru jego emitentowi.	

Zadanie 13. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono WIG 20 w okresie od października 2006 roku do października 2007 roku.

a) Wyjaśnij termin „WIG 20”.

.....

.....

.....

b) Wyjaśnij, dlaczego WIG 20 zmienia swoją wartość.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym na temat reformy systemu emerytalnego.

Twórcy reformy emerytalnej obliczyli, że nawet gdyby nie było problemów z przepływem środków z ZUS do OFE, wypłaty z dwóch podstawowych filarów emerytalnych dadzą stopę zastąpienia sięgającą najwyżej 40–50%. Bogaci muszą się liczyć z jeszcze większym spadkiem dochodów po 65 roku życia, bo każdego roku, gdy ich zarobki przekroczą 30-krotność średniej pensji krajowej, od ich wynagrodzenia nie są już potrącane składki na ZUS. Dla osób zarabiających miesięcznie około 10 tys. zł oznacza to, że już w połowie roku ZUS zaprzestaje ściągania od nich składek na obowiązkowe filary, a te pieniądze trafiają bezpośrednio do kieszeni pracownika. Jeśli ich długoterminowo nie zainwestuje, jego stopa zastąpienia z pewnością nie przekroczy 30%. Lepiej zarabiający Polacy, jeśli nie godzą się na znaczący spadek poziomu życia po przejściu na emeryturę, powinni jak najszybciej stworzyć swój indywidualny trzeci filar.

Źródło: Profit 10/2003

a) Wyjaśnij, dlaczego Polacy (nie tylko najlepiej zarabiający), powinni przystępować do trzeciego filaru emerytalnego.

.....

.....

.....

.....

b) Podaj dwie możliwe formy oszczędzania w III filarze emerytalnym.

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 15. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w puste miejsca brakujące nazwy typów spółek spośród podanych poniżej.

Spółki: akcyjna, cywilna, jawna, partnerska, z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółki	
osobowe	kapitałowe
1.	1. ....
2.	2. ....
3.	
4. komandytowa	
5. komandytowo-akcyjna	

Zadanie 16. (2 pkt)

Wybierz poprawne zakończenia zdań i zaznacz prawidłową odpowiedź.

Pracodawca, zatrudniając pracownika na podstawie umowy o pracę, ma obowiązek odprowadzić zaliczkę na podatek dochodowy do

- A. Urzędu Gminy.
- B. Urzędu Skarbowego.
- C. Urzędu Statystycznego.
- D. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Świadectwo pracy to dokument, który pracodawca wydaje pracownikowi w sytuacji

- A. odejścia na urlop.
- B. nawiązania stosunku pracy.
- C. rozwiązania stosunku pracy.
- D. przeniesienia na inne stanowisko.

Zadanie 17. (1 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednie litery, którymi oznaczono zalety i wady indywidualnego oraz grupowego podejmowania decyzji.

Podejmowanie decyzji	Zalety	Wady
Indywidualnie		
Grupowo		

- A. mniejsza ilość informacji
- B. uleganie sugestii i naciskowi grupy
- C. wiele koncepcji i pomysłów
- D. „burza mózgów” – narzędziem wyboru najlepszego rozwiązania
- E. większe prawdopodobieństwo złego wyboru z powodu jednoosobowego podejmowania decyzji
- F. możliwość podejmowania szybkich decyzji przez decydenta

Zadanie 18. (1 pkt)

Wskaż, które z niżej wymienionych kosztów w przedsiębiorstwie zalicza się do stałych, a które do zmiennych, zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

	Koszty stałe	Koszty zmienne
Podatek od nieruchomości		
Koszt wynajmu lokalu		
Koszt zakupu surowców		
Pensja portiera		

Zadanie 19. (1 pkt)

Oceń, które zachowania pracodawców są etyczne, a które nieetyczne. Zaznacz znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

	Zachowania etyczne	Zachowania nieetyczne
Niezatrudnianie młodych kobiet z obawy przed ich ewentualnym zajściem w ciążę.		
Zatrudnianie w pierwszej kolejności członków rodziny bez analizy ich kwalifikacji zawodowych.		
Zakup samochodu wysokiej klasy, podczas gdy pracownicy nie otrzymują pensji już drugi miesiąc.		
Rzetelny system motywacji pracowników uzależniony od wyników finansowych firmy.		

Zadanie 20. (1 pkt)

Wybierz poprawne zakończenie zdania i zaznacz prawidłową odpowiedź.

Zakładając własną firmę należy udać się do urzędu skarbowego, aby otrzymać

- A. NIP.
- B. REGON.
- C. wpis do ewidencji.
- D. numer konta bankowego.

Zadanie 21. (2 pkt)

Wskaż prawdziwe (P) oraz fałszywe (F) zakończenie zdania, zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

Do działań marketingowych należy

	P	F
projektowanie produktu zgodnego z potrzebami klienta.		
sporządzenie bilansu w firmie.		
ustalenie ceny.		
ustalenie sposobu promocji produktu.		
wybór sposobu dystrybucji.		
sporządzenie rachunku zysków i strat.		

Zadanie 22. (3 pkt)

Zapoznaj się z tekstem źródłowym na temat aktywów trwałych i obrotowych, a następnie przyporządkuj poniższe składniki majątku przedsiębiorstwa. Zaznacz znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

Aktywa to środki gospodarcze będące własnością firmy, czyli jej majątek wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej.

Aktywa trwałe obejmują składniki, których przewidywany okres wykorzystania w firmie jest dłuższy niż rok. Będą to, zatem składniki rzeczowe, takie jak: nieruchomości, maszyny i urządzenia, środki transportu oraz składniki o charakterze niematerialnym, np. posiadane licencje, patenty, znaki towarowe i prawa, a także należności i inwestycje długoterminowe.

Głównymi składnikami **aktywów obrotowych** są: zapasy, należności krótkoterminowe i inwestycje krótkoterminowe.

Źródło: M. Belka (red.) Ekonomia stosowana

	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe
Samochód dostawczy		
Kasa fiskalna		
Wyprodukowany towar		
Gotówka w kasie		
Budynek magazynu		
Budynek biura firmy		

Zadanie 23. (1 pkt)

Zaznacz dwa działania, które charakteryzują zachowanie pracodawców określane jako **mobbing**.

- A. Mobilizowanie pracowników do lepszej pracy za pomocą premii pieniężnych i podwyżek płac.
- B. Przydzielanie pracownikom zadań, których nie są w stanie wykonać w wyznaczonym czasie.
- C. Wspieranie młodych pracowników swoim doświadczeniem.
- D. Zastraszanie pracowników zwolnieniem z pracy.
- E. Zwiększanie zakresu odpowiedzialności pracowników przez dopuszczanie ich do podejmowania decyzji w firmie.

Zadanie 24. (2 pkt)

Podaj dwa przykłady działań studenta wyższej uczelni, które mogą ułatwić mu po zakończeniu studiów szybkie podjęcie pracy zgodnie z jego kwalifikacjami.

1. ....
.....
.....
.....
2. ....
.....
.....
.....

Zadanie 25. (1 pkt)

Ogłoszenie zawiera ofertę pracy.

HOTEL POSZUKUJE PRACOWNIKA NA STANOWISKO RECEPCJONISTY

Wymagania:

- wykształcenie minimum średnie
- biegła znajomość języka angielskiego
- doświadczenie na podobnym stanowisku (minimum 4 lata)
- obsługa komputera i innych urządzeń biurowych

Mile widziane:

- dyspozycyjność

Spośród wymienionych poniżej osób wybierz tę, która spełnia wymagania stawiane w ogłoszeniu.

- A. Filip** – po ukończeniu technikum hotelarskiego pracuje trzeci rok w recepcji pensjonatu, obsługuje komputer, biegle zna język niemiecki, może podjąć pracę w dowolnych godzinach.
- B. Kasia** – ukończyła w ubiegłym roku liceum, biegle zna język angielski, obsługuje komputer.
- C. Ewa** – ukończyła w ubiegłym roku technikum gastronomiczne, posiada podstawową znajomość języka angielskiego, obsługuje komputer.
- D. Karol** – ukończył liceum, zna biegle język angielski, obsługuje komputer, 5 lat pracował jako recepcjonista – kasjer, może podjąć pracę w dowolnych godzinach.

Zadanie 26. (2 pkt)

Tabela przedstawia wybrane wskaźniki makroekonomiczne w Polsce.

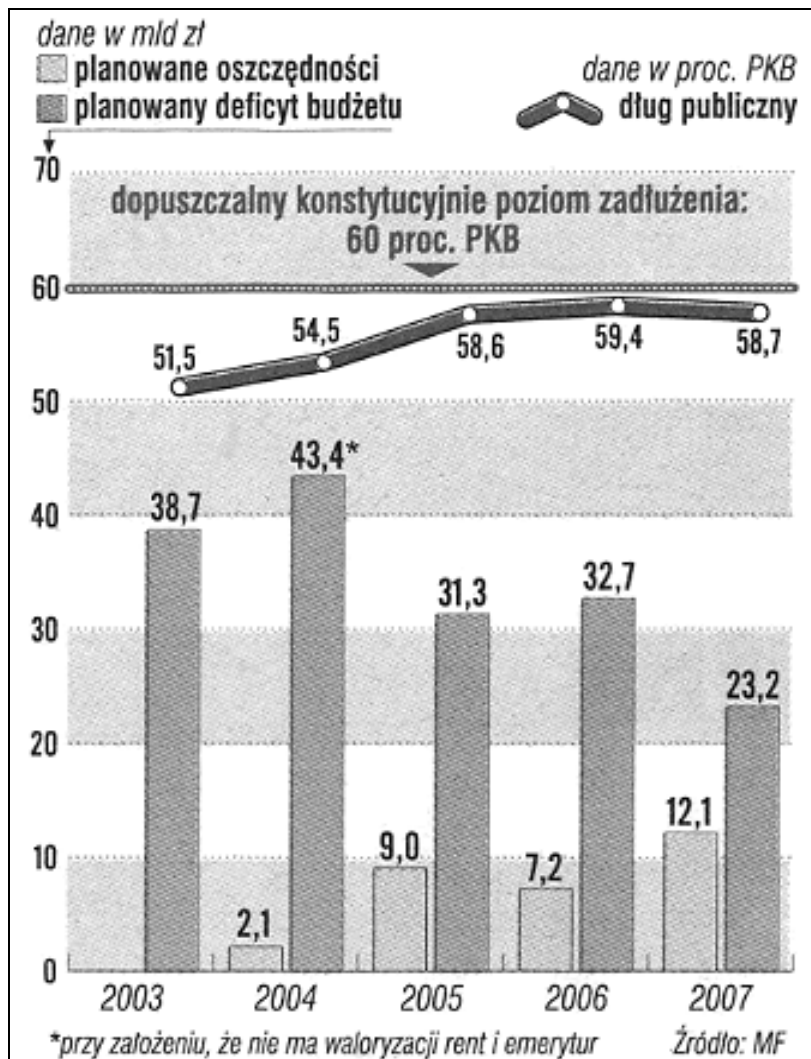
Miesiąc, rok	Przyrost PKB (roczny)	Stopa bezrobocia (%)	Stopa inflacji rocznej (%)	Stopa inflacji miesięcznej (%)
12.2006	106,6	14,9	1,4	-0,2
11.2006	-	14,8	1,4	0,0
10.2006	-	14,9	1,2	0,1
09.2006	106,3	15,2	1,6	0,2
08.2006	-	15,5	1,6	0,3
07.2006	-	15,7	1,1	0,0
06.2006	106,0	16,0	0,8	-0,3
05.2006	-	16,5	0,9	0,5
04.2006	-	17,2	0,7	0,7
03.2006	105,5	17,8	0,4	-0,1
02.2006	-	18,0	0,7	0,0
01.2006	-	18,0	0,7	0,2
12.2005	104,4	17,6	0,7	-0,2

*Uwaga: Przyrost PKB podano co kwartał.***Wskaż, które zdania są prawdziwe (P), a które fałszywe (F), zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.**

	P	F
Stopa bezrobocia w grudniu 2006 roku była niższa niż w grudniu 2005 roku.		
Stopa inflacji rocznej w grudniu 2006 roku była niższa niż w grudniu 2005 roku.		
Stopa inflacji miesięcznej w grudniu 2006 roku była taka sama jak w grudniu 2005 roku.		
PKB w grudniu 2006 roku było wyższe o 6,6% w porównaniu z grudniem 2005 roku.		

Zadanie 27. (2 pkt)

Wykres przedstawia prognozowany w 2003 roku stosunek wielkości długu publicznego w Polsce do PKB i planowane w następnych latach oszczędności („plan Hausnera”).

Źródło: Gazeta Wyborcza 2003 r.

a) Odczytaj z wykresu, ile wynosił w 2003 roku w Polsce dług publiczny w procentach PKB.

.....

b) Przedstaw dwa przykłady działań, które mogą prowadzić do zmniejszenia deficytu budżetowego.

1. ....

.....

2. ....

.....

.....

Zadanie 28. (2 pkt)

Wskaż prawdziwe (P) oraz fałszywe (F) zakończenia zdania, zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

Przyczyną wzrostu inflacji może być

	P	F
wzrost cen surowców.		
wzrost podatków dla firm i przedsiębiorstw.		
ograniczenie deficytu budżetowego.		
brak konkurencji.		
obniżenie kosztów produkcji.		
zbyt duża emisja pieniądza na rynek.		

Zadanie 29. (1 pkt)

Wskaż prawdziwe (P) oraz fałszywe (F) zakończenia zdania, zaznaczając znakiem X odpowiednią rubrykę w tabeli.

W 2007 r. euro, jako waluta, obowiązywało w krajach

	P	F
Irlandia.		
Słowenia.		
Portugalia.		
Szwecja.		

Zadanie 30. (1 pkt)

Przedstaw dwa przykłady korzyści, jakie mogą odnieść w przyszłości przedsiębiorcy dzięki wprowadzeniu w Polsce euro.

1. ....
.....
.....
2. ....
.....
.....

BRUDNOPIS

ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Nr zad.	Przykłady poprawnych odpowiedzi	Punktacja	Kryteria zaliczenia odpowiedzi										
1.	<p>a) flegmatyk, melancholik, choleryk</p> <p>b) Np. – ułatwia prowadzenie negocjacji – liczne kontakty towarzyskie to wielu potencjalnych klientów, którym można sprzedać produkt – ułatwia poznanie kandydatów na współpracowników (np. założenie spółki) – ułatwia stosowanie strategii zachęcania klientów do zakupu.</p>	0 – 2	<p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p>										
2.	uległe, asertywne	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt										
3.	F P F	0 – 2	<p>Za dwie poprawne odpowiedzi ..... 1 pkt</p> <p>Za trzy poprawne odpowiedzi ..... 2 pkt</p>										
4.	C B D E	0 – 2	<p>Za trzy poprawne odpowiedzi ..... 1 pkt</p> <p>Za cztery poprawne odpowiedzi ..... 2 pkt</p>										
5.	<p>a) 2,50 zł</p> <p>b) $65 - 25 = 40$ Nadwyżka popytu wynosi 40 sztuk.</p>	0 – 2	<p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawny wynik ..... 1 pkt</p>										
6.	D	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt										
7.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%; text-align: center;">Wydatki konsumpcyjne</th> <th style="width: 50%; text-align: center;">Wydatki inwestycyjne</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> <td style="text-align: center;">X</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">X</td> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> <td style="text-align: center;">X</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">X</td> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> </tbody> </table>	Wydatki konsumpcyjne	Wydatki inwestycyjne		X	X			X	X		0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
Wydatki konsumpcyjne	Wydatki inwestycyjne												
	X												
X													
	X												
X													
8.	D	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt										
9.	<p>Np. $6000\text{zł} \times 2,1\% = 126\text{zł}$ $126\text{zł} - (126\text{zł} \times 19\%) = 126\text{zł} - 23,94\text{zł} = 102,06\text{zł}$ Odsetki wynoszą 102,06 złotych.</p>	0 – 2	<p>Za poprawny sposób obliczenia ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik ..... 2 pkt</p>										

10.	<p>a) Np. $4,68\text{zł} - 3,66\text{zł} = 1,02\text{zł}$ $1,02\text{zł} : 3,66\text{zł} \times 100\% \approx 27,9\%$</p> <p>b) Np. – zwiększenie raty kapitałowo-odsetkowej – zwiększenie wielkości kredytu po przeliczeniu na PLN</p>	0 – 2	<p>Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p>
11.	<p>a) Np. $23,20\text{zł} - 18,70\text{zł} = 4,50\text{zł}$ $4,50\text{zł} : 18,70\text{zł} \times 100\% \approx 24,1\%$ $24,1\% - (24,1\% \times 0,19) \approx 19,5\%$</p> <p>b) fundusz dynamiczny</p> <p>c) Inwestycje w fundusze dynamiczne są mniej bezpieczniejsze, niż w fundusze stabilnego wzrostu.</p>	0 – 4	<p>Za poprawny sposób obliczenia ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawny sposób obliczenia i poprawny wynik ..... 2 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p>
12.	B D A	0 – 1	Za trzy poprawne odpowiedzi ..... 1 pkt
13.	<p>a) WIG 20 to indeks giełdowy 20 największych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.</p> <p>b) WIG 20 ulega zmianie, gdyż, np.: – odzwierciedla wartość spółek na giełdzie, a kursy akcji spółek mogą rosnąć lub spadać na kolejnych sesjach giełdy.</p>	0 – 2	<p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p>
14.	<p>a) Np. – emerytury będą niskie, będą stanowiły około 40–50% płacy, a w przypadku osób o wyższych dochodach jeszcze mniej (około 30% płacy) – III filar jest dodatkową formą oszczędzania na emeryturę, zwiększa więc bezpieczeństwo emerytalne – o wysokości emerytury wypłacanej z III filaru decydują sami zainteresowani wpłacając środki do tego filaru.</p> <p>b) Np. – pracownicze programy emerytalne – indywidualne konta emerytalne – polisy z funduszem inwestycyjnym – indywidualne inwestowanie (np. w obligacje i fundusze inwestycyjne).</p>	0 – 2	<p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p> <p>Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt</p>

15.	Spółki osobowe: cywilna, jawna, partnerska. Spółki kapitałowe: akcyjna, z ograniczoną odpowiedzialnością.		0 – 2	Za poprawne przyporządkowanie trzech-czterech spółek ..... 1 pkt Za poprawne przyporządkowanie pięciu spółek ..... 1 pkt
16.	B C		0 – 2	Za jedną poprawną odpowiedź ..... 1 pkt Za dwie poprawne odpowiedzi ..... 2 pkt
17.	Zalety	Wady	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
	F	A, E		
	C, D	B		
18.	Koszty stałe	Koszty zmienne	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
	X			
	X			
	X	X		
19.	Zachowania etyczne	Zachowania nieetyczne	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
		X		
		X		
	X	X		
20.	A		0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
21.	P F P P P F		0 – 2	Za cztery – pięć poprawnych przyporządkowań ..... 2 pkt Za sześć poprawnych przyporządkowań ..... 3 pkt
22.	Aktywa trwałe	Aktywa obrotowe	0 – 3	Za dwa – trzy poprawne przyporządkowania ..... 1 pkt Za cztery – pięć poprawnych przyporządkowań ..... 2 pkt Za sześć poprawnych przyporządkowań ..... 3 pkt
	X			
	X			
		X		
		X		
	X X			
23.	B D		0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
24.	Np.		0 – 2	Za przedstawienie

	<ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie współpracy z potencjalnymi pracodawcami na umowę-zlecenie, umowę o dzieło lub nawet bez wynagrodzenia – podejmowanie czasowej pracy, nawet niezgodnej z kwalifikacjami, w celu nabywania doświadczenia na rynku pracy – nabywanie dodatkowych umiejętności przydatnych na rynku pracy (np. prawo jazdy, certyfikat językowy, kurs komputerowy) – udział w „targach pracy”. 		<p>jednego działania ..... 1 pkt</p> <p>Za przedstawienie dwóch działań ..... 2 pkt</p>
25.	D	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
26.	P F P P	0 – 2	Za trzy poprawne odpowiedzi ..... 1 pkt Za cztery poprawne odpowiedzi ..... 2 pkt
27.	a) 51,5% b) Np. – zmniejszenie wydatków na administrację – ograniczenie przywilejów niektórych branż (np. wcześniejszych emerytur dla górników) – rezygnacja z waloryzacji emerytur – obniżenie podatków dla przedsiębiorców w celu ożywienia gospodarki i zwiększenia wpływów z podatku (dochodowego i podatku VAT).	0 – 2	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt Za przedstawienie dwóch działań ..... 1 pkt
28.	P P F P F P	0 – 2	Za cztery-pięć poprawnych odpowiedzi..... 1 pkt Za sześć poprawnych odpowiedzi ..... 1 pkt
29.	P P P F	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt
30.	Np. – przestanie istnieć ryzyko niekorzystnej zmiany kursu walut – przedsiębiorcy nie będą ponosili kosztów wymiany walut – przedsiębiorcy nie będą musieli prowadzić odrębnych rachunków bankowych w złotych i w euro.	0 – 1	Za poprawną odpowiedź ..... 1 pkt